

WYMAGANIA EDUKACYJNE

Rok szkolny 2025/2026

Przedmiot: język polski

Klasa: VII

Nazwa programu nauczania: Między nami. Program nauczania języka polskiego w szkole podstawowej w klasach IV-VIII (GWO)

Podręcznik: Agnieszka Łuczak, Ewa Prylińska , Między nami 7

Imię i nazwisko nauczyciela: Agnieszka Niewczas - Stefańska

I. CELE KSZTAŁCENIA – wymagania ogólne:

Kształcenie literackie i kulturowe

1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.
4. Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami.
5. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej.
6. Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

Kształcenie językowe

1. Rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej.

2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
3. Poznajanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.
4. Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, czytania, mówienia i pisanie) w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, w tym także z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się.
5. Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisanie zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej.
6. Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się.

Tworzenie wypowiedzi

1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych.
2. Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów mówionych, doskonalenie dykcji i operowania głosem.
3. Rozpoznawanie intencji rozmówcy oraz wyrażanie intencji własnych.
4. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu.
5. Poznajanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawanie manipulacji językowej.
6. Rozbudzanie potrzeby podejmowania samodzielnych prób literackich.

Samokształcenie

1. Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.
2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.
3. Rozwijanie umiejętności rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzośłowu, przypisów i odsyłaczy oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej.
4. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania.

5. Zachęcanie do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych oraz rozwijanie umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy.
6. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się nowymi technologiami w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

I. REALIZOWANE TREŚCI:

Kształcenie literackie i kulturowe

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1. Omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji.
2. Rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach, rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne utworu.
3. Rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, hymn, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy.
4. Zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje.
5. Omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego.
6. Rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren.
7. Opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność.
8. Odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze.
9. Charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach.
10. Rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze.
11. Wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy.
12. Określa tematykę oraz problematykę utworu.
13. Wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne.
14. Nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst.
15. Objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach.

16. Przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia.
17. Wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze.
18. Wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera.

Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1. Identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy.
2. Wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio.
3. Określa temat i główną myśl tekstu.
4. Dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie).
5. Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych.
6. Odróżnia informacje o faktach od opinii.
7. Charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy.
8. Rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych.
9. Wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny i film (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka; wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego).
10. Rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją.
11. Odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia.
12. Dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny).
13. Świadomie i z uwagą odbiera filmy, spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1. Rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście.

2. Odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych.
3. Dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście.
5. Rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi.
6. Rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi.
6. Stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych.
7. Poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa we właściwych kontekstach.
8. Nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik).
9. Określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach.
10. Rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu.
11. Rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące oraz stosuje je, uwzględniając cel wypowiedzi.
12. Rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej.
13. Przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

Zróżnicowanie języka. Uczeń:

1. Wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego.
2. Posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny.
3. Używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej.
4. Rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi.
5. Rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach.
6. Rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie jego funkcje w tekście.

7. Dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi.
8. Rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.
9. Zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu.

Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

1. Identyfikuje tekst jako komunikat.
2. Identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi.
3. Określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi.
4. Rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała).
5. Rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów.
6. Stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi.
7. Rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.

Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1. Pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni.
 2. Poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- Tworzenie wypowiedzi

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1. Uczestniczy w rozmowie na zadany temat.
2. Rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji.
3. Tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny.
4. Zna zasady budowania akapitów i rozumie ich rolę w tworzeniu Całości myślowej wypowiedzi.
5. Dokonuje selekcji informacji.
6. Rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję.

Mówienie i pisanie. Uczeń:

1. Tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym.
2. Wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz.
3. Tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu.
4. Redaguje notatki.
5. Opowiada o przeczytanym tekście.
6. Rozróżnia współczesne formy komunikatów i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej.
7. Tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji.
8. Wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

Samokształcenie. Uczeń:

1. Doskonali ciche i głośne czytanie.
2. Doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji.
3. Korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje.
4. Zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line).
5. Korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich.
6. Rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji.
7. Rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się nowymi technologiami oraz zasobami internetowymi.
8. Poznaje życie kulturalne swojego regionu.

III. WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY W KLASYFIKACJI ŚRÓDROCZNEJ:

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu
- rozumie polecenia
- rozpoznaje fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście
- sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi
- tworzy plan dłuższej wypowiedzi
- tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje
- wypowiada się na temat
- stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu
- przygotowuje wywiad
- streszcza, skraca, parafrazuje tekst, w tym tekst popularnonaukowy
- wyraża swoje zdanie i umie je uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów
- pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście
- opisuje i charakteryzuje postaci rzeczywiste i fikcyjne
- stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty
- wie, czym jest błąd językowy
- zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski
- wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów wskazuje temat słowotwórczy; wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

- wskazuje podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, prozaizm, inwokację
- rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn
- identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze
- rozumie znaczenie terminów *realizm* i *fantastyka*
- odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w odpowiednich źródłach,
- analizuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury
- wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
- wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim
- pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi
- zachowuje trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu
- rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia
- redaguje rozprawkę z tezą bądź hipotezą, formułuje odpowiednie argumenty i popiera je odpowiednimi przykładami
- pisze wywiad
- wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną
- dostrzega błędy językowe i potrafi je skorygować
- zna głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem
- stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowiy, zna zasady ich tworzenia i odmiany
- dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

- analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację
- odczytuje tekst na poziomie przenośnym
- uzasadnia przynależność gatunkową różnych utworów literackich
- uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki
- wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych
- odczytuje sensy przenośne i symboliczne w odbieranym tekście
- uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów

-
- pisze na temat, stosując funkcjonalną kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte cennie dobranymi przykładami
- w rozprawce dobiera odpowiednie argumenty, w których odwołuje się do kontekstu literackiego, popiera je odpowiednimi przykładami
- opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki
w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, w piosence)
- dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, zna zasady tworzenia wyrazów złożonych

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

- interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy
- ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, manipulacja itp.
- określa funkcję środków artystycznego wyrazu, a zwłaszcza symbolu i alegorii
- interpretuje symbole występujące w różnych tekstach kultury
- udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód
- aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji
- charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych
- pisze wypowiedzi logiczne, spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym i poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym
- dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy
- posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania
- posługując się bogatym słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) oraz pisma użytkowe
- odwołując się do kontekstów, tworzy rozprawkę z tezą lub hipotezą świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania w zakresie fonetyki, fleksji, składni, słownictwa

•

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu
- krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego
- samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko, lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe dowodzi przyjętych racji
- aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski
- interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych
- oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej
- pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu, w tym rozprawkę z hipotezą; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną kompozycję
- tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem
- redaguje dłuższe formy wypowiedzi
- podejmuje próby własnej twórczości literackiej
- samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach